

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Ticaret Bakanı Sayın Ömer BOLAT tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 01.09.2025

Mehmet Emin EKMEN**Mersin Milletvekili**

2025 yılı itibarıyla ülkemizdeki yüksek enflasyon, özellikle dar gelirli vatandaşları temel gıda maddelerine erişim açısından ciddi biçimde zorlamaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, gıda enflasyonu 2025 yılı Temmuz ayında yıllık bazda %70'e yaklaşmıştır. Dört kişilik bir ailenin açlık sınırı Türk – İş verilerine göre 18.978 TL, yoksulluk sınırı ise 61.820 TL'ye çıkmış durumdadır.

Bu noktada kamuoyuna yansıyan bilgilere göre, hükümetin temel gıda maddelerine sabit ve düşük fiyatlı erişim sağlamak amacıyla zincir marketlerde uygulamaya koyacağı “Cumhur Reyonu” projesi kamuoyunda önemli bir tartışma yaratmıştır. Projeye göre, merkezi devlet tarafından sağlanacak temel gıda ürünleri zincir marketlerde aynı sabit fiyatlarla satışa sunulacak, bu ürünler için devlet sübvansiyonu ve doğrudan dağıtım sistemi kurulacaktır.

Ancak bu modelin, geçmişteki tanzim satış uygulamaları gibi kamusal bütçeye maliyeti, özel sektör market zincirleriyle ilişkisi, üreticiye yansımaları ve fiyat denetimi mekanizmaları bakımından ciddi soru işaretleri taşımaktadır. Tarım Kredi Kooperatif Marketlerinin geçmişte yüksek zararlar karşılığında göz önüne alındığında, bu yeni uygulamanın da finansal sürdürülebilirliği, piyasa dengeleri ve gıda fiyat istikrarı açısından etkinliği tartışmalıdır.

Mehmet Emin EKMEN
Mersin Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı

Ayrıca, Türkiye’de temel gıda ürünlerinin tarladan rafa olan fiyat farkı zaman zaman %600’ü geçmekte, aracı zincirlerin yüksek kâr marjları üretici gelirini düşürürken tüketici fiyatlarını artırmaktadır. Cumhur Reyonu projesi bu zinciri doğrudan kırmayı amaçlasa da uygulamanın detaylarının yeterince şeffaf olmaması hem çiftçiyi hem perakendeciyi hem de tüketiciyi ilgilendiren çok yönlü bir politika tartışmasını beraberinde getirmiştir.

Uluslararası karşılaştırmalarda, benzer müdahaleler örneğin Hindistan, Meksika, Brezilya gibi ülkelerde yalnızca kriz dönemlerinde sınırlı zamanlı ve kamu mağazaları aracılığıyla uygulanmış; Almanya ve Fransa gibi ülkelerde ise fiyat kontrolü yerine doğrudan gelir destekleri tercih edilmiştir. Bu durum, Türkiye’nin fiyat mekanizmaları yerine ürün temelli müdahale tercihinin yeniden tartışılır hale getirmektedir.

Bu bağlamda;

1. “Cumhur Reyonu” uygulamasının kapsamı nedir? Hangi ürünler, hangi zincir marketlerde, hangi fiyatla satışa sunulacaktır?
2. Bu ürünler için sabit fiyat politikası hangi yasal ve kurumsal dayanaklarla uygulanacaktır? Fiyat belirleme mekanizması hangi kamu kurumu tarafından yürütülecektir?
3. Devletin bu uygulama kapsamında üstleneceği toplam bütçe yükü ne kadardır? Bu sübvansiyonlar hangi kalemlerden karşılanacaktır?
4. Reyon ürünlerinin tedariki için üreticilere uygulanacak taban fiyatlar ne olacaktır? Üretici gelirlerinin korunmasına yönelik ne tür mekanizmalar öngörülmektedir?
5. Market zincirlerinin bu uygulamaya katılımı zorunlu mudur? Uygulamaya katılmayan marketler için herhangi bir yaptırım veya teşvik mekanizması var mıdır?
6. Tarım Kredi Kooperatif Marketlerinin geçmiş yıllarda açıkladığı zararlar ve iflas riski göz önünde bulundurularak, bu yeni uygulama için hangi sürdürülebilirlik analizleri yapılmıştır?
7. Cumhur Reyonu uygulamasında fiyat istikrarının korunabilmesi için bölgesel lojistik yapılar ve dağıtım ağları nasıl şekillendirilecektir?

Mehmet Emin EKMEN
Mersin Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı

8. Kamu gözetimi dışında kalan küçük esnaf, mahalle bakkalı ve pazar satıcısı gibi kesimlerin bu uygulamadan doğrudan veya dolaylı etkilenmesine dair herhangi bir analiz yapılmış mıdır?
9. Gıda fiyatlarının denetiminde piyasa rekabetini bozmadan nasıl bir mekanizma kurulacaktır? Cumhur Reyonu, serbest piyasa ekonomisi ilkeleriyle ne ölçüde uyumludur?
10. Bu uygulama kapsamında vatandaşlara sunulan ürünlerin kalitesi, raf ömrü ve üretim standardı açısından herhangi bir sınırlama veya denetim öngörülmekte midir?